

Rassenonderzoek en de Grasgids

Kies voor een mengsel of een monocultuur met goede rassen

In de jaarlijks uitgegeven Grasgids worden de resultaten van het Nederlandse rassenonderzoek voor Recreatiegrassen gepubliceerd. Het onderzoek wordt uitgevoerd door Praktijkonderzoek Plant & Omgeving (PPO) in opdracht van Plantum NL. In de laatste organisatie zijn de kwekers en aanmelders van rassen verenigd. De informatie in de Grasgids is bedoeld voor gebruikers van graszaad voor diverse toepassingsgebieden als sport, gazon en recreatie. Dit artikel geeft een overzicht over het hoe en waarom en de totstandkoming van de Grasgids.

Auteur: Jan Rinze van der Schoot, Praktijkonderzoek Plant & Omgeving

In de Grasgids worden mengselsamenstellingen aanbevolen en de kwaliteiten van de afzonderlijke rassen weergegeven. Door te kiezen voor Grasgidsmengsels, voor mengsels met Grasgidsrassen of voor afzonderlijke Grasgidsrassen verzekert de gebruiker zich op basis van gedegen rassenonderzoek van een kwalitatief goed product.

Doel rassenonderzoek

Het doel van het rassenonderzoek is het vaststellen van de cultuur- en gebruikswaarde van rassen van recreatiegrassen. Het punt is echter, dat geen enkel ras alle positieve eigenschappen in zich heeft. Het ultieme doel van rassenonderzoek is niet alleen een simpele screening van de goede en slechte rassen, maar de resultaten moeten ook de juiste informatie geven om optimaal profijt te hebben van de goede eigenschappen van een ras zonder te veel last te hebben van die ene slechte eigenschap. Als een ras bijvoorbeeld gevoelig is voor een bepaalde ziekte kan met de juiste maatregel de kans op het optreden ervan of schade wellicht worden beperkt. Hoewel er nog steeds slechte rassen en mengsels op de markt beschikbaar zijn, stijgt het kwaliteitsniveau van nieuwe rassen door inspanningen van de diverse kweekbedrijven voortdurend. In het rassenonderzoek worden de nieuwe rassen door een

onafhankelijke instantie vergeleken met bestaande rassen.

Mengselkeuze

Grasvelden worden veelal ingezaaid met mengsels van verschillende grassoorten. Belangrijk is om het juiste mengsel te kiezen wat goed is afgestemd op het gebruiksdoel en het onderhoudsniveau. Voor voetbalvelden voldoet in het algemeen een mengsel van Engels raaigras en veldbeemdgras het beste. Voor het verkrijgen van een stevige, dichte en vlakke zode is een flink aandeel veldbeemdgras in het grasbestand gewenst. Aspecten als bespelingsdruk en vooral de tijd van inzaaien tot het in gebruik nemen bepalen het aandeel veldbeemdgras in het mengsel. Door de trage beginontwikkeling heeft veldbeemdgras minder kans bij doorzaaien. Dit is deels op te lossen door veldbeemdgras ondieper te zaaien of gebruik te maken van voorgekiemd zaad. Voor intensief bespelde velden zoals bijvoorbeeld trainingsvelden en voor doorzaai kan ook Engels raaigras in monocultuur worden gezaaid. Voor sportvelden die voornamelijk in de zomer worden betreden en bij een laag onderhoudsniveau wat betreft beregening en stikstofbemesting kan roodzwenkgras een plaats in het mengsel innemen. Golfterreinen nemen een aparte plek in binnen de

sport- en speelvelden. Voor de greens is een zeer vlakke en dichte grasmatt gewenst die zeer kort maaien moet kunnen verdragen. Hiervoor komen struisgras en roodzwenkgras of een mengsel van beide soorten in aanmerking. Voor de tees en fairways kan een mengsel van struisgras, roodzwenkgras en veldbeemdgras worden gebruikt. Voor de extensievere gedeelten kan met alleen roodzwenkgras worden volstaan, eventueel in een mengsel met hardzwenkgras of schapegras. Ook voor gazons en grasvelden in openbaar groen en recreatierreinen bepaalt het gebruik en onderhoud het in te zaaien mengsel. De grondsoort en daarmee de groeiomstandigheden zijn van belang. Veel betreden en geregeld maaien zijn bij goede groeiomstandigheden gunstig voor de ontwikkeling van Engels raaigras en veldbeemdgras. Wordt een grasmatt weinig of niet betreden dan zijn, afhankelijk van de grondsoort en de bemesting, gewoon struisgras of roodzwenkgras meer geschikt. Onder drogere omstandigheden daarentegen verdienen hardzwenkgras of schapegras een aandeel in de mengsels. Als de groeiomstandigheden en het gebruik niet duidelijk zijn kan een veelzijdig mengsel met roodzwenkgras, struisgras, hardzwenkgras, veldbeemdgras en Engels raaigras uitkomst bieden. In de loop van de tijd zullen dan

één of meerdere soorten gaan domineren. Maar beter is een gerichte keuze uit de genoemde soorten. Daarbij kunnen ook andere soorten als rietzwenkgras, gewoon fakkelgras of ruwe smele in beeld komen.

uitgevoerd naar de grasrassen voor golfgreens en extensief onderhouden terreinen als bermen. De informatie in de Grasgids heeft voor deze gebruiksdoelen echter wel degelijk waarde. In Engeland bij het STRI (Bingley) wordt wel

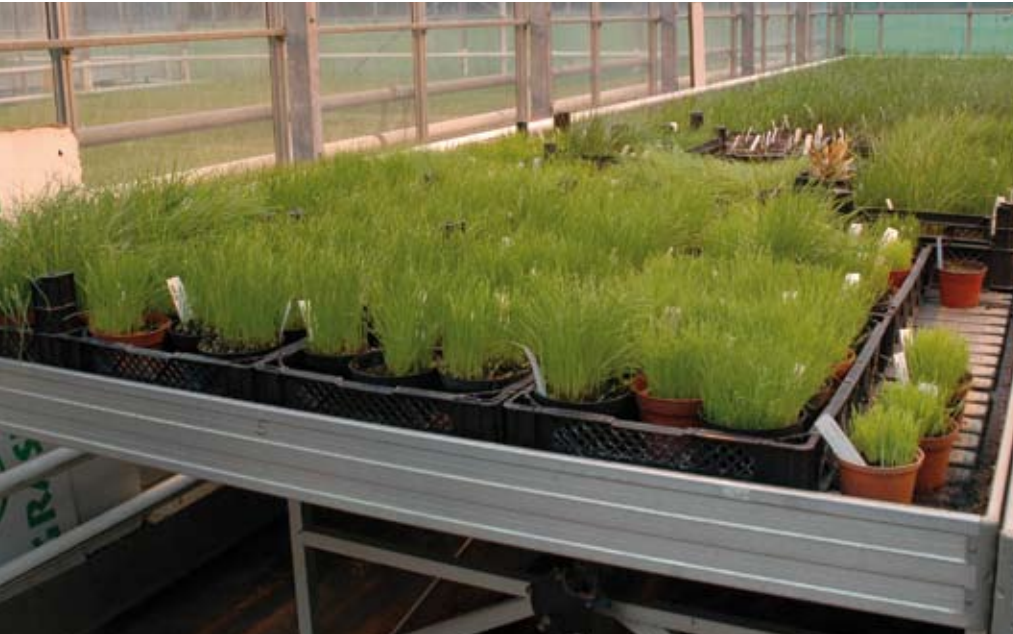
resistentie tegen voetrot (sneeuwschimmel) zijn zeker bij fijn uitlopervormend roodzwenkgras bijzonder groot.

Rassenkeuze in mengsels

De kwaliteit van het mengsel wordt behalve door de soortkeuze bepaald door de kwaliteiten van de rassen in het betreffende mengsel. Een gerichte rassenkeuze kan de dichtheid van de zode, de kans op optreden van ziekten en de kleur van de grasmat sterk beïnvloeden.

Met slechte rassen zal men nooit een goed mengsel verkrijgen en het is een zwakgebod om van een dominante soort maar een slecht ras te kiezen. Het is ook een betere optie te kiezen voor een mengsel met goede rassen dan om meer zaaizaad te gebruiken.

Voor de geïnteresseerde gebruiker staat in de Grasgids rasseninformatie per gebruiksdoel met de waardering voor de afzonderlijke eigenschappen. Een hoog cijfer betekent een gunstige beoordeling van de eigenschap. Door de opzet van het onderzoek en het gerichte aan- en afvoerbeleid vermeldt de Grasgids alleen maar kwalitatief goede rassen. De volgorde van de rassen op de diverse lijsten wordt bepaald door alle eigenschappen. In principe staat het beste ras bovenaan. Maar het bovenste ras zal niet altijd voor elke situatie de best mogelijk optie zijn. Voor specifieke omstandigheden zijn bepaalde rassen beter geschikt dan andere rassen. Het bewust kiezen van rassen kan interessant zijn als bijvoorbeeld een bepaalde ziekte vaak optreedt. Door resistente rassen te kiezen kunnen bespuitingen of andere maatregelen minder nodig zijn. Het gaat daarbij dus niet om de positie van

Onderzoek bij een graskwekerij. Ook bij Euro Grass, Barenbrug en Innoseeds liggen proefvelden.

Grasgids en mengsels

De Grasgids onderscheidt als gebruiksdoelen sport, gazon en recreatie. Gebruikers die op zoek zijn naar een algemeen mengsel voor bijvoorbeeld sportvelden kunnen het beste kiezen voor een product met het keurmerk Oranjabandmengsel. De kwaliteit van het product wordt gecontroleerd door de Nederlandse Algemene Keuringsdienst (NAK). Deze mengsels voldoen aan de juiste samenstelling en in het mengsel zitten alleen rassen uit de Grasgids. Maar ook mengsels met bijvoorbeeld een wat andere soortverhouding dan de Grasgidsmengsels SV7 en SV8, maar wel met Grasgidsrassen kunnen prima voldoen. In de tabellen Engels raaigras en veldbeemdgras voor sport zijn de geschikte rassen te vinden.

Voor gazons staan er geen aanbevolen mengsels in de Grasgids, maar in veel van de op de markt verkrijgbare mengsels nemen Grasgidsrassen een prominente plaats in. De mengselsamenstelling is desgewenst op te vragen bij de NAK. Maar ook kan de leverancier worden gevraagd een mengsel samen te stellen wat specifiek is afgestemd op de behoefte. In de Grasgids zijn de kwaliteiten van de afzonderlijke eigenschappen per ras te vinden.

Grasgids en golfgreens

Er wordt momenteel geen speciaal onderzoek

onderzoek speciaal voor greens uitgevoerd. De resultaten worden jaarlijks gepubliceerd in het Turfgrass Seed. Voor een deel zijn deze cijfers goed bruikbaar, maar de Nederlandse omstandigheden kunnen zeker ten aanzien van het optreden van ziekten en verkleuring afwijken. In de tabellen roodzwenkgras en struisgras is informatie over de voor dit doel geschikte rassen te vinden. Onder meer de rasverschillen in

Detail van bladvlekkenziekte in veldbeemdgras.

het ras. Door te kiezen voor een ander ras in een mengsel kan heel gemakkelijk een beter resultaat worden verkregen.

Rasverschillen

De cijfers van de afzonderlijke eigenschappen in de Grasgids zijn het gemiddelde van de waarnemingen van de proefvelden. Bij de meeste eigenschappen, zoals zodedichtheid, ziekteresistentie, bladfijnheid, traagheid groei en groenblijven in de winter en tijdens droogte worden rapportcijfers gegeven. Daarbij staat een 9 voor absoluut de beste, een 6 voor voldoende en een lager cijfer voor onvoldoende.

Voor de eigenschappen 'bespelingstolerantie' en 'standvastigheid' worden percentages gegeven voor de grondbedekking of percentage goede grassen. Voor deze eigenschappen is het lastiger te interpreteren wat de verschillen waard zijn. Bij Engels raaigras voor sport kan bij intensief gebruik een verschil van 0.2 punt in bespelingstolerantie in het voorjaar een verschil van meer dan 10 procent in grondbedekking betekenen. Voor veldbeemdgras kunnen de verschillen nog groter zijn. Een ras met hoge waardering voor standvastigheid behoudt beter zijn zodedichtheid en laat ongewenst soorten minder toe. De verschillen in standvastigheid zijn bij roodzwenkgras vaak klein. Fors uitlopervormend roodzwenkgras heeft wel een duidelijk lagere standvastigheid vergeleken met gewoon roodzwenkgras en roodzwenkgras met fijne uitlopers. Bij Engels raaigras en zeker bij veldbeemdgras kan het verschil tussen het beste en slechtste Grasgidsras 10 tot soms 30 procent bedragen.

Het optreden van ziekten is visueel minder aantrekkelijk, maar kan ook invloed hebben op de zodedichtheid en vooral op de bespelingstolerantie. Ziekten als voetrot en rooddraad bij Engels raaigras en roest en zeker bladvlekkenziekte bij veldbeemdgras zijn daarvan voorbeelden. Rooddraad, oranjestrepentroest en bruine vlekkenroest treden de laatste jaren steeds vaker op.

Onderzoek

De rassen worden beproefd in monocultuur en niet in mengsels. De volgende grassoorten zijn momenteel in onderzoek: Engels raaigras, veldbeemdgras, roodzwenkgras, hardzwenkgras, schapegras en struisgras. In het rassenonderzoek worden nieuw aangemelde rassen vergeleken met de Grasgidsrassen. De proefvelden worden aangelegd en onderhouden op drie locaties bij de kweekbedrijven van Euro Grass, Barenbrug en

Innoseeds. De reden om de proeven bij de kweekbedrijven zelf aan te leggen is gedaan uit efficiëntie en kostenoverwegingen. De onafhankelijkheid is gewaarborgd door de onderzoeksopzet vast te leggen in een protocol. De controle op de proefuitvoering, de waarnemingen en de analyse worden gedaan door PPO. De voor sportvelden meest geschikte soorten Engels raaigras en veldbeemdgras worden uitgezaaid op zowel betredings- als gazonproeven. Op de betredingsproeven wordt gedurende twee speelseizoenen circa tweemaal per week met een dubbele noppenrol over de veldproeven gereden.

De beide rollen zijn zodanig met elkaar verbonden dat ze verschillende draaisnelheden hebben, waardoor er een slidingeffect ontstaat. Hiermee kan het voetballen goed worden gesimuleerd. In het verleden werden rassen ook op sportvelden zelf getest, maar geschikte velden waarop niet wordt getraind en die toch voldoende worden belast zijn lastig te vinden. In de betredingsproeven kan gemakkelijker worden gestuurd op het creëren van voldoende rasverschillen. Ziekten zoals bladvlekkenziekte, roest en voetrot komen wel voor op de betredingsproeven, maar zijn, behalve voorafgaand aan het betredingsseizoen, niet altijd goed waar te nemen.

Gazonproeven

De rassen worden ook uitgezaaid op gazonproeven. In deze proeven, waar het gras wordt gemaaid op 15 tot 22 mm, is ziekteresistentie beter waar te nemen. Deze resultaten worden dan ook meegenomen in de tabellen voor sport.

Behalve de soorten Engels raaigras en veldbeemdgras worden roodzwenkgras, hardzwenkgras en struisgras uitgezaaid in gazonproeven en daarbij drie jaar gevolgd. Bij de gazonproeven beoordeelt men de rassen naast ziekteresistentie ook op eigenschappen als zodedichtheid, bladfijnheid en verkleuring in de winter en bij droogte. Ook wordt de terugloop in zodedichtheid en de concurrentiekracht tegen onkruiden (voornamelijk straatgras) beoordeeld. Dit komt in het cijfer voor standvastigheid tot uitdrukking. Deze eigenschappen zijn meer van belang voor gazons, recreatieterrinen en golfbanen. Speciaal bij Engels raaigras wordt ook de traagheid van groei waargenomen.

Opname- en afvoerbeleid

Het aantal rassen in de Grasgids is gelimiteerd. Door de opname van nieuwe betere rassen gaan mindere rassen met een uitlooptijd van de lijst af. Nieuwe rassen worden op de Grasgids geplaatst als ze een verbetering of goede aanvulling van het sortiment zijn. Soms verdwijnen rassen van de lijst of worden kwalitatief goede nieuwe rassen niet opgenomen omdat de zaaizaadproductie tegen valt. Zeker bij veldbeemdgras zijn er nog al wat rassen die moeilijk te telen zijn.

De betredingsrol die gebruikt wordt in de proeven om het voetballen te simuleren.